

Ivaleynt hava tað verið arbeiðararnir og arbeiðsmannafelögin íð hava stuðlað Truman, so hann vann. Hansara slevnuskra til sína presidentið er eisini arbeiðarum í lagi.

Hann skal virkafyri prísansing í U. S. A., hana íð Republikanarar tóku av, stóra byggiætlan. Racestriðið ætlar hann at fáa síní fullu javnrættindi við aðrar borgarar.

Viðvikjandi uttanrikispolitikkini so er har ikki at venta stórar broytingar. Truman hevur ikki viljað kvett av við Rusland men hildið semingarleiddina.

Hetta presidentvalg í Amerika kann koma at hava stórt árin á verdaldarpolitikkini — ikki minst á Marshall ætlanini. Og hina europæisku uppbyggingina.

Hvussu hava líkindini hjá bókmentiligum arbeiði í Føroyum verið?

Eitt blað skrivaði nú ein dagin um føroyskar bókmentir og umrøddi tær ógvuliga vanvirðisliga. Her skal eingin analysa verða flutt fram; men tá ið hesin ikki heilt týðningarleysi spurningur verður havdur alment á lofti, kundi verið ein stuttleiki at kanna eftir, hvussu góð líkindi ella rættari góð kor føroyskt bókmentligt arbeiði hevur havt, og hvussu stóran ans stýrismenn landsins hava givið hesum tætti av okkara samfelagsliga lívi.

Ikki verður nóg høgt mettt og virt tað starv, ið Føroya Fólkaháskúli hevur lagt frá sær til frama av andaligum lívi her á landi. Men spurt kann verða, hvussu góð kor, hann hevur havt at arbeiða undir. Hann mátti stríðast móti illvildarmonnum, og tann stundningur, sum hitt almenna gav honum, var mangan sýttur honum. Tilíkið er, tá ið hetta var um at henda, og ein av Tingmonnum um reisti seg upp og segði: »Ikki skal tó verða gjørt rættiliga óskukalt í Føroyum«. Og var so hansara stemma tann, ið gjórði útspælið, at ikki skúlin misti sín studning. Menningar, sum stovnaðu og røktu Háskúlan, goymdu seg heldur ikki innan fyri skúlans veggir. Teirra ávirkan bæði í talu og skrift fór út um.

Simun av Skarði legði frá sær áhugaverdar søguligar greinar ið sýndu, at hann á hesum lærðomsókinum var hin frægasti í Føroyum. Hartil var hann gott skald. Hann yrkti fosturlandsangir og skrivaði frálika góðar søgur. Hin lærarin, Rasmus Rasmussen, hevði ikki minni

gott hegni við penninum. Hann royndist sum skald bæði í bundnum og óbundnum máli, og var av bestu greinskrivarum, vit hava havt, tað ið blað Føroya Fiskimannafelag: F. F. til fullnar prógvaði.

Men vóru umstøðurnar betri hjá hesum monnum, hövdu teir ivaleynt havt lagt nóg meira frá sær, og okkara bókmentir kundu tá havt verið góðan mun rikari. Teirri strev við at bjarga skúlanum og fáa endar at røkka saman hevur kóvt arbeiðsgávurnar og líkið tíð og evni frá prógvandi andaligum arbeiði. Fátakdómur og peninganeyð taka ikki bert tíð, men tey lemja andsgávur og mansins arbeiðsmegi fær ikki líkindi at taka til sín. Tá ið maður skal vera noyddur til at taka sær hjástarv aftur at hövudsstarvi sínum bert fyri at fáa mat í mun, kann hann ikki vera fýrur at leggja stór bókmentaverk úr hondum.

Skuldi betri arbeiðskor havt verið givin einum manni sum Simun av Skari, hövdu vit ivaleynt havt eina fullgiggjaða Føroyarsögu, sum okkum so harðliga tórvar, og við slíkum verki vóru eisini bókmentir okkara farnar eitt so stórt stig fram, at tað kann valla metast. Á sama hátt við Rasmus Rasmussen. Ivaleynt kundi hann sum skald, tað ið skaldsöga hansara Bá bilstárnið prógvar, rokkið hægri, og kundi hann havt lagt nóg meira frá sær, um honum vórðu givin betri kor at arbeiða undir.

Hetta var bert eitt dømi. Onnur dømi eru, og tey mong, bæði av monnum, sum farnir eru — okkum rennur í huga hitt stórsta og syrgiligasta: Svabo — og øðrum, sum nú eru á ellisárum:

Teir hövdu kunnað avrikað nóg meira, enn teir hava, um líkindi hövdu verið frægari at arbeiða undir.

Og tað man ikki vera vordíð stórt mætari, um vit fóru at kanna okkara tíð, nú alt verður mettt í peningi, og andslivið stendur í krókinum.

Öll, sum vilja siga sannleikan, vita, at andsarbeiði hevur ikki tey bestu líkindi. Tíðin er so, at menn hava nóg miklið at ana. Tað loyvist ikki meiri enn ein fær stundir at vinna sær niður í búkin.

Føroyskt bókmentaarbeiði er eitt spæliverk, og tað sýnast ikki at vera nógvir, ið stundir hava at fáast við tað spælið!

Eru vit tí sonn og kanna viðurskiptini, sum tey eru, mugu vit siga, at tað er ikki valvildarhugi til føroyskar bókmentir, ið elvir monnum at leypa á tær.

MINNISVARÐIN

fýri teir, ið fóru undir krignum.

Peningainnsavningin er nú endað. Innkommur eru sum listarnir vísa:

Tórshavn:	1000,—	
listi 1	4496,80	
» 2	2020,—	
» 3	1090,—	
» 20 A	2930,—	
» 20 B	60,—	
» 75 A	600,—	
» 75 B	965,75	
» 81	1105,—	
» 82	12020,—	
» 83	2000,—	
» 85	789,—	
» 86	848,—	
» 87 A	295,—	
» 87 B	5000,—	
» 88 A	90,—	35.309,55
» 89 B		
Klakksvik:		
» 24 A	90,—	
» 24 E	561,—	
» 24 F	513,50	
» 24 G	488,—	
» 24 H	644,—	
» 90	1000,—	3.296,50
Sorvágur:		
» 5	610,—	
» 60	489,50	1.099,50
Vestmanna:		
» 8 A	382,—	
» 8 B	195,—	577,—
Skúvoy		listi 9 115,—
Hvalvík		» 10 267,—
Hovi		» 12 260,85
Dalur		» 13 160,—
Fuglafjørður	A og B-	» 14 1139,—
Saltangará		» 15 776,—
Kaldbak		» 16 140,—
Hoydalar		» 17 204,—
Viðareiði		» 18 348,—
Porkeri		» 19 728,—
Vágur:		
» 21	574,—	
» 31	848,—	
» 89	2330,—	4.652,—
Funningur		listi 22 85,—
Oyndarfjørður		» 23 260,—
Haltarvík		» 25 87,—
Oyri		» 26 174,—
Søldarfjørður		» 27 296,—
Norða- og Syðragota		» 28 354,—
Kvívík		» 29 521,—
Sandur		» 30 473,—
Strendur		» 32 790,—
Sumbur		» 33 511,—
Saksun-Nesvík		» 34 125,—
Hellurnar		» 35 146,—
Mikladalur		» 36 179,—
Rituvík		» 37 228,—
Skáli		» 38 332,—
Hósvík		» 39 120,—
Lambi-Eðuvík		» 40 269,75
(Gakkað kom beinleiðis til spariassan til 39 og 40)		
Hvannasund		» 41 123,—
Míðvágur		» 42 498,50
Sandavágur		» 43 537,—
Funningfjørður		» 44 125,—
Mykines		» 45 262,—
Svínoy		» 46 172,—
Eiði		» 47 580,—
Nes-Toftir-Saltnes		» 48 721,70
Famjin		» 49 280,—
Húsavík		» 50 155,—
Lorvík		» 51 577,—
Gjógv		» 53 303,—
Selatrað-Morkranes		» 54 104,—
Hestoy-Kollur		» 55 215,—
Dimun		» 56 20,—
Kunoy-Haraldssund		» 57 205,25
Slettanes		» 58 40,—
Húsar		» 59 235,—
Vík-Tjørnuvík		» 61 510,—
Sandvík		» 62 123,50
Arnafjørður		» 63 168,—
Frøðbour		» 64 134,—
Bo-Gásadalur		» 65 115,—
Kirkjubøur		» 66 45,—
Nólsoy-Borðan		» 68 289,—
Hvalbøur		» 69 625,—
Skálavík		» 70 256,—
Norðepil		» 71 156,—
Skopun		» 72 368,—
Akrar		» 73 153,—
Argir		» 74 201,—
Innan Glyvur-Skálabotn		» 76 187,—
Tvoroyri	A og B-	» 77 1530,—
Leynar-Stykkíð		» 79 161,—
Skælingur		» 80 20,—
Kollafjørður		» 84 41,—
		64.460,60

Nevndin, ið fyrirleiddi hevur inn-savningina takkar hjartaliga fyri tað vakra úrslitið.

Tórshavn, hin 25. oktober 1948.

J. P. Henriksen. Peter Nicolaisen.

Chr. Holm Jacobsen. Jens Pauli av Reyni.

J. Waagstein.

Útreiðsla hjá kommununum

Undan krignum vóru nógvar kommunur illa staddar. Løgtingið tók sær tí uppá at lætta um tær, og ein hin stórsta útreiðslupostin, skúlan, serliga læraralønirnar, fór so Løgtingið at reiða út. Tá vóru vegir og lendingar hin frekasta byrðan, ið eftir var, og sum ein kann siggja á figgjarætlan kommunanna, er henda byrða tyngd ár undan ári.

Viðvikjandi hövuðsstaðnum, Havnini, so verður ávíst, at vegir og viðlíkahald av vegum kemur uppá talið 676.255,00 kr. av einari samlaðari útreiðslu uppá 1.606.261,00 kr. Hetta er stórt tal, men í mun til alla útreiðsluna, man tað ikki vera stórri enn hjá øðrum bygdum.

Sjálvandi skulu pláss hava vegir og eisini gera lendisstøðir sínar so, at tær kunna samsvara teirri menning, sum er og væntandi verður á einum plássi. Men skattaborgarin hevur altíð ein rætt at spyrja, hvussu uppbygg-ing og rökisskapur í bygd hansara fara fram, og hvussu skattapeningur hansara verður nýttur. Henda rætt hevur hann eisini at halda seg til, tá ið røtt verður um landsins húsarhald, og tað ið hitt almenna skal taka lut í.

Vegir í Føroyum eru ringir, teir vóru ikki gjørdir til bilferðslu og bilkoysulin fer ógvuliga illa við teimum. Tað er tí ein áhaldandi umvæling, ið teir skulu hava, um teir skulu nýtast. Spurningurin er, um ikki bfligari var at asfaltera allar teir gomlu vegirnar, og tá ið nýggir vegir vórðu gjørdir, so gjørt teir væl og asfaltera teir beinanvegin.

Spurningurin, sum fram kemur, tá ið vegir og lendingar verða havt til umrøðu, er, um byggingin verður lögð klókliga, so hon verður til gagns. Hetta kann ikki altíð verða sagt. Stóru peningur er nýttur til vegir og lendingar, men hann er ikki altíð væl nýttur.

Løgtingið skal hava sakkunnleikan og hin avgerandi rættin, men oftast verður tað sóknarstýrið og veljarin, ið reipið slita. Og tað kann vera hin stóra orsök til, at nógvar peningur fer óhent burtur.

Til handverkarar í Havn.

Handverkarar í Havn, sum ikki hava fingið skrivliga áheitan frá handverkaranevndini og sum ikki eru limir í deildini, verða bidnir um beinleiðis at venda sær til kassameistararn, Mourits Mortensen, Grims Kambangsøttu.

Nevndin.